

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie

Przedsiębiorstwo Państwowe Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. 12 4219542, faks 12 4216694 sekretariat@krakow.buligl.pl NIP 525-000-78-85 REGON 000121583 KRS 0000012221 www.buligl.pl

Kraków, dnia 27 października 2024 r.

Robert Pabian
Przewodniczący

**lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej
funkcji społecznej wokół miasta Katowice**

Szanowny Panie Przewodniczący

W nawiązaniu do pisma z dnia 24 października 2024 r. (Zn. spr.: DR.0071.2.2024) w sprawie raportu końcowego ze spotkań lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Katowice, przedstawiam stanowisko Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie.

Z przebiegu spotkań lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Katowice odnoszę wrażenie, że aktywiści ekologiczni dążą do wypracowania bardzo prostej lecz z gruntu niewłaściwej zasady: *w lasach społecznych nie można wycinać drzew*. Świadczą o tym wypowiedzi ostro krytykujące pracę leśników, czy stwierdzenia, że las sobie poradzi bez leśnika. Stwierdzenie takie (oczywiście prawdziwe) odnosi się jednak głównie do lasów naturalnych lub zbliżonych do takiego charakteru, w których wiodąca funkcja to ochrona przyrody. Zastosowanie tej zasady do wszystkich lasów o wiodącej funkcji społecznej może doprowadzić do tego, że podstawowe funkcje społeczne (np. dostępność lasu do rekreacji) nie będą wypełniane. Kształtowanie lasu w taki sposób, żeby wzmocnić wypełnianie funkcji społecznej nie będzie osiągnięte przez objęcie go „ochroną ścisłą”.

Przygotowanie konkretnych propozycji dotyczących zmian wskazań gospodarczych zapisanych w planach urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Katowice (w całości zaliczonego do lasów o wiodącej funkcji społecznej) oraz w częściach planów urządzenia lasu Nadleśnictw Chrzanów, Kobiór i Siewierz zaliczonych do lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Miasta Katowice, powinno być poprzedzone gruntowną analizą tych planów. Największy obszar lasów o wiodącej funkcji społecznej objęty jest Planem urządzenia lasu Nadleśnictwa Katowice na lata 2020-2029. Rozmiar pozyskania drewna (etat) został zaplanowany w tym dokumencie w sposób zrównoważony. Roczny etat wynosi ok. 74 tys. drewna netto, co w przeliczeniu na brutto stanowi 2,7% łącznych zasobów, a w wyniku pełnej realizacji planu po 10 latach spodziewany jest wzrost zasobów o 10%. Podobne zasady zastosowano przy określaniu rozmiaru pozyskania drewna w planach urządzenia lasu dla Nadleśnictw Chrzanów, Kobiór i Siewierz. Najważniejszą zasadą przy planowaniu gospodarki leśnej w PUL jest zachowanie trwałości lasu, co jest rozumiane jako zapewnienie możliwości czerpania pożytków (materialnych i niematerialnych) z lasu przez wszystkie grupy społeczne teraz i w przyszłości. Idea trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (ustawa o lasach, Art. 6, ust. 1. pkt 1a) pozostaje najważniejszą zasadą dotyczącą gospodarki leśnej, niezależnie od wiodącej funkcji spełnianej przez lasy.

Wszystkie lasy Skarbu Państwa z nielicznymi wyjątkami opisanymi w art. 26 ustawy o lasach i ustawie o ochronie przyrody są udostępnione dla ludności. W przypadku lasów o wiodącej funkcji społecznej niewątpliwie należy się skupić na niematerialnych pożytkach zapewnianych przez lasy, które w dużej mierze zależą od dostępności lasów. Z doświadczeń BULiGL zebranych w czasie wyznaczania - w trakcie opracowywania PUL - lasów o zwiększonej funkcji społecznej (w niektórych PUL nazywanych również lasami przyosiedlowymi) wynikają następujące oczekiwania społeczeństwa:

- dostępność lasów do różnych form rekreacji (uprawiania sportu, zbiorów płodów runa leśnego, obserwowania przyrody itp.) z zapewnieniem bezpieczeństwa ludzi przebywających w lesie,
- ochrona przed wiatrem, hałasem, nadmiernym nasłonecznieniem, zanieczyszczeniami (dotyczy lasów przyosiedlowych),
- obecność starych lasów, odbieranych w większości przypadków jako najbardziej atrakcyjne,
- obecność „ładnych” drzew, wyróżniających się w monotonii drzewostanów gatunkiem, pokrojem, deformacjami ...,
- wyeliminowanie lub ograniczenie w maksymalnym stopniu zrębów zupełnych (dotyczy to również schematycznych cięć gniazdowych).

Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom sugeruję zastosować dla lasów o wiodącej funkcji społecznej następujące zasady planowania i prowadzenia gospodarki leśnej:

1. Przy pielęgnowaniu drzewostanów nie wprowadzać **wyłączeń** i **ograniczeń**. Zatwierdzony przez Ministra właściwego ds. środowiska powierzchniowy etat cięć pielęgnacyjnych jest obligatoryjny, a rozmiar pozyskania drewna jest określony jako orientacyjny dla całego nadleśnictwa. W poszczególnych drzewostanach intensywność cięć powinna być dostosowana do wzmocnienia funkcji związanych z udostępnieniem lasów dla ludności (lasy silnie przegęszczone nie zapewniają takiej dostępności). Należy zastosować **modyfikacje** polegające na zastosowaniu tzw. trzebieży estetycznej lub krajobrazowej (pojęcie wypracowane w trakcie konsultacji lasów o zwiększonej funkcji społecznej w ramach opracowania Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Krzeszowice na lata 2022-2031. *„Realizacja cięć pielęgnacyjnych polegać powinna na kształtowaniu pożądanej, maksymalnie urozmaiconej struktury drzewostanu. Ważne jest również identyfikowanie i popieranie drzew aktualnie lub mogących potencjalnie, w przyszłości stanowić cenne elementy krajobrazowe – drzew rozłożystych, okazałych, unikatowych itp.”*)
2. **Wyłączenia** w ramach użytkowania rębego polegające na rezygnacji z zaplanowanych rębni i odnowień powinny być zastosowane w drzewostanach przeszlorębnych, dostosowanych do siedliska.

Przykład:

Nadleśnictwo Katowice, Stan na 01-01-2020, Oddz. 255 o
3.32 ha, LMw, 5Bk 4Db 160 l. 1Db 60 l., zd. 0.9, IVD 20%

W tym przypadku należy przypuszczać, że drzewostan pomimo sędziwego wieku jest stabilny. Zachodzą w nim mechanizmy samoregulacji podobne do występujących w lasach naturalnych i nie wymaga ingerencji gospodarczej.

3. **Ograniczenia** w ramach użytkowania rębego polegające na zmniejszeniu rozmiaru zaplanowanej rębni o co najmniej 50% i ewentualnej rezygnacji (po szczegółowej analizie) z dalszego odnowienia powinny być zastosowane w drzewostanach w klasach odnowienia, dostosowanych do siedliska.

Przykład:

Nadleśnictwo Katowice, Stan na 01-01-2020, Oddz. 284 d

1.62 ha, LMw, KO, 3Bk 1Db 160 l. 3Brz 105 l. 3Db 60 l., zd. 0.2, IIBU 60%

Podrost: Db, Bk, Ol, Św – 0.6

W tym przypadku rozmiar zaplanowanej rębni należy zmniejszyć do 30% (usunięcie większości brzozy) i prawdopodobnie zrezygnować z dalszego odnowienia.

4. **Modyfikacje** w ramach użytkowania rębego powinny polegać na:

- 1) rezygnacji z rębni zupełnej IB w miejscach, gdzie jest to możliwe i zastąpienie ją rębnią o długim okresie odnowienia np. IVD

Przykład:

Nadleśnictwo Katowice, Stan na 01-01-2020, Oddz. 376 j

11.90 ha, BMw, 9So 85 l. 1Św 55 l., zd. 0.9, IB 95% na 1. działce 3.60 ha

W tym przypadku rębnię należy zmienić na IVD i zaplanować pozyskanie nie większe niż 30% na całej powierzchni wydzielania 11.90 ha.

- 2) rezygnacji z cięć uprzętających w ramach rębni gniazdowej IIIA, IIIB w miejscach, gdzie jest to możliwe i zastąpienie ich cięciami odsłaniającymi w ramach rębni o długim okresie odnowienia np. IVD

Przykład:

Nadleśnictwo Katowice, Stan na 01-01-2020, Oddz. 392 f

2.74 ha, LMw, KO, 9So 100 l. 1Db 50 l., zd. 0.9, IIIAU 95%

W tym przypadku rębnię należy zmienić na IIIB lub IVD, zaplanować cięcia odsłaniające nie większe niż 30% oraz odnowienie na powierzchni nie większej niż 30% wydzielania.

- 3) rezygnacji z rębni gniazdowej IIIA w miejscach, gdzie jest to możliwe i zastąpienie jej rębnią o długim okresie odnowienia np. IVD

Przykład:

Nadleśnictwo Katowice, Stan na 01-01-2020, Oddz. 337 g

2.37 ha, LMśw, 6Brz 1Bk 75 l. 3Db 120 l., zd. 0.9, IIIA 30%

W tym przypadku rębnię należy zmienić na IVD i pozostawić rozmiar cięcia na poziomie 30%. Pozwoli to na nieschematyczne, stopniowe usuwanie brzozy z pozostawieniem dębu i buka.

Uwagi ogólne:

1. Ewentualne zmiany w zapisach planów urządzenia lasu dotyczą tylko zabiegów dotychczas niezrealizowanych.
2. Wprowadzenie zmian w planowanych zabiegach nie może być wykonane w sposób schematyczny, nawet wg najlepiej opracowanych zasad. Każdy przypadek musi być rozpatrywany indywidualnie i w razie konieczności powinien być dostosowywany sposób postępowania (wyłączenia, ograniczenia, modyfikacje). W wątpliwych sytuacjach konieczna będzie weryfikacja terenowa.
3. W przypadku dokonania znaczących zmian w stosunku do pierwotnego PUL konieczne będzie sporządzenie aneksu do PUL i poddanie go ponownej procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
4. Zdecydowanie lepszym procesem, zapewniającym wzmocnienie wypełniania funkcji społecznych lasów jest procedowane od dłuższego czasu wyznaczanie lasów o zwiększonej funkcji społecznej w ramach opracowania planów urządzenia lasu. Proces ten umożliwi lokalnym społeczności przedstawienie swoich oczekiwań, które mogą być uwzględnione w projekcie PUL jeszcze przed skierowaniem go do zatwierdzenia. Polecenie Ministra Klimatu i Środowiska, żeby wzmocnić ochronę lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miast: Warszawa, Kraków, Gdańsk-Sopot-Gdynia, Wrocław, Łódź, Poznań, Katowice, Bydgoszcz-Toruń, Szczecin, ze względu na ograniczony czas i złożoność zagadnień w mojej opinii nie jest możliwe do zrealizowania.

Z wyrazami szacunku

Dyrektor Oddziału

Zdzisław Spendel

/dokument podpisany elektronicznie/